

Naturvernforbundet
i Østfold

NJFF
Østfold

DNT Nedre Glomma

Hvaler kommune
postmottak@hvaler.kommune.no

Sarpsborg, 10/12-2021

Denne uttalelsen er skrevet på vegne av DNT Nedre Glomma, Naturvernforbundet i Østfold, Norges Jeger- og Fiskerforbund Østfold, Birdlife Norge avdeling Østfold, og Østfold Botaniske Forening.

Høringsuttalelse fra FNF Østfold

Kommunedelplan for naturmangfold, Hvaler kommune

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Østfold er et samarbeidsforum mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner på regionalt nivå. Vi takker for muligheten til å være delaktig i referansegruppen, og vil gi følgende innspill til kommunedelplanen som nå foreligger.

Vi mener:

- Hvaler har unik og sårbar natur som må ivaretas. Planen kunne vært tydeligere på kommunens ambisjon for naturmangfoldet
- Kommuneplanens arealdel er viktigste verktøy for å ivareta naturmangfoldet. Samlet belastning må vurderes i større grad, noe som planen også skisserer
- Kunnskapsgrunnlaget kan oppdateres med ny Rødliste fra 2021
- Neste rullering av kommuneplanens arealdel må ha et mål om arealnøytralitet og naturregnskap bør tas i bruk som verktøy.

Det er lett å forstå at Hvaler kommune er populær blant så mange. Med så mye vakker natur og varierte muligheter for friluftsliv er Hvaler-øyene et eldorado for mange, ikke bare om sommeren, men også på vinteren. At befolkningen øker kraftig på sommeren gjør at slitasje på natur og dyreliv øker, og det er vel ingen andre kommuner i Østfold som er sammenlignbare. Kombinasjonen med unik og sårbar natur på små arealer og mye folk, gjør at man må være ekstra varsom, og sørge for at kunnskapsgrunnlaget er så godt som mulig, og at planverket er et godt verktøy til å følge det opp. Klima- og arealendringer er trusler for naturmangfoldet, dette slås fast i den siste oppdateringen av

Artsdatabankens rødliste¹. Det er synd at den nye oppdaterte listen kommer så tett opp til ferdigstilling av planen, men vi håper at man eventuelt rekker en gjennomgang av endringene fra 2015, for å identifisere arter som eventuelt behøver økt oppmerksomhet.

Kommunen har god oversikt over hvilke utfordringer man står overfor i å bevare naturmangfoldet. Men vi savner tydeligere mål i planen; hvilke ambisjoner har kommunen? For eksempel flere verneområder, stanse utbygging i myr osv. Vi anser at det vil være behov for ytterligere kartlegginger, og vi ser at dette er tatt med i handlingsplanen. Det hadde vært bra med en prioritering her, for eksempel at kalksjøene kartlegges først da man erkjenner at kunnskapen om disse er mangelfull.

I hovedsak er det den sektorovergripende Plan- og bygningsloven, som brukes sammen med Naturmangfoldloven, når naturen skal hensyntas i arealplanleggingen. Alle premisser for arealforvaltningen legges i kommuneplanens arealdel, og vi synes denne planen kommer med mange gode forslag på grep man kan gjøre ved neste rullering av arealdelen. På side 12 står det: *Blant annet er det en utfordring at eierne av fritidseiendommer har mer penger og fritid. Det gjør at de i mange tilfeller bygger ut fritidsboligene til det maksimalt tillate arealet og opparbeider store utearealer.* Dette er en erkjennelse av at det er kommunens egen styring som ligger til grunn for utviklingen, og at det bare er gjennom arealplanen man kan endre på dette.

Kartlegging og registreringer

Østfold botaniske forening har innspill til endring på hvordan registrering foregår:

Forut for alle inngrep, skal det gjøres naturregistreringer. De viktigste artsfunn skal registreres slik at **funn blir tilgjengelig i Artskart** for å synliggjøre eventuelle fremtidige tap av biomangfold. Dersom det også medfører tap av viktig naturtype(r) som ikke tidligere er registrert i Naturbase skal dette registreres i Naturbase og føres som tapt.

Under fremmede arter bør **rynkerose** (*Rosa rugosa*) nevnes. Den er en trussel mot de mange små strandenger/sandstrender og de arter som lever der, og man bør ha et spesielt fokus på denne fremmedarten på Hvaler. Mink bør også nevnes som en fremmed og uønsket art.

Kommentar til skjøtsel på s. 22.

Strandtistel bør endres til strandtorn (*Eryngium maritimum*) (ikke strandtistel (*Eryngium campestre*) - er trolig borte fra Hvaler.

Kommentar til Veikanter som er nevnt på side 32.

Kan nevne at veikanten ved Bøbakke som har den kritiske truede arten åkersteinfrø ble stygt slått i 2021 hvor også de gamle gjerdestolpene i granitt ble veltet. Og etter slåtten ble det liggende igjen et tykt lag med slått gress. Dette er neppe særlig gunstig for åkersteinfrø som er konkurransesvak art. Det kan nevnes at arten kun er kjent fra to lokaliteter i Norge etter 2000, den andre fra Hovedøya, Oslo.

Kommentar til side 28; 7.4.1 Inndeling av Hvalers naturtyper

Her lurer vi på om man har glemt å nevne Kirkøy?

I oversikten over naturtyper både fra DN håndbok 13/19 og NiN så er det mange naturtyper som har få lokaliteter med lav kvalitet. Den såkalte lave kvaliteten må ikke bli en sovepute slik at disse kan

¹ [Norsk rødliste for arter 2021 - Artsdatabanken](#)

ofres. Det må være et fokus på hvordan man kan heve verdiene på de få som er igjen. De skjøtselavhengige trenger rett skjøtsel som øker kvaliteten. De som ikke trenger skjøtsel, må få stå i fred slik at kvaliteten blir bedre på lang sikt. Når det gjelder hule trær lever ikke de evig, rekruttering er derfor viktig. Halvstore eiker kan bli hule om 50-100 år.

Det synes å være en generell beskrivelse av en del naturtyper som inneholder arter som ikke finnes på Hvaler. Dette er villedende. Det bør for eksempel ikke nevnes sumphaukeskjegg under Rik gransumpskog. Sumphaukeskjegg er aldri nevnt av noen fra Hvaler ifølge Artskart og dessuten er det sannsynlig at den finnes i kommunen. Under Rik svartorsumpskog nevnes fettblad og knottblom. Begge har forsvunnet fra Hvaler for lenge siden, eventuelt kan man nevne at de fantes på Hvaler.

Handlingsplanen

- Vi synes det er et bra forslag med buffersoner rundt verneområder for å ivareta naturmangfoldet i sin helhet.
- Vi synes også det er bra at det skal utarbeides en forvaltningsplan for sjøørretbekker, men stiller spørsmål ved om ikke dette arbeidet kan starte allerede nå, da kunnskapsgrunnlaget for en slik plan allerede er skissert i rapport fra Norges Jeger- og Fiskerforbund Østfold.
- Vi forventer at det nedlegges forbud mot all utbygging og drenering av myr, da dette er en type natur som er svært viktig både for biologisk mangfold. og har gode egenskaper som flomdempende areal. Myra er også lagringsplass for karbon, det tar 1000 år å danne en meter med myr!
- Naturen i strandsonen er sårbar, ikke bare i sjøen, men også på land. Vi forventer at handlingsplanen får et punkt om oppfølging av ulovlige bygg og stengsler strandsonen.
- Kommunen bør også prioritere å følge opp Vannressurslovens § 11 om kantvegetasjon. Retningslinjer for kantsoner bør inn i kommuneplanens arealdel og gjerne angis med 6 meter som minstekrav. Dette bør inn i handlingsplanen.

Formidling av kunnskap om naturmangfold

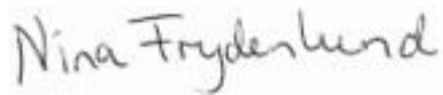
Denne planen er vel først og fremst ment som et verktøy for saksbehandlere, men det er viktig at kunnskapen også formidles ut til alle som bruker arealene i kommunen, enten det er grunneiere, innbyggere, hyttefolk eller dagsturister. Det man har kunnskap om vil man også ta vare på, er vår erfaring. Vi oppfordrer kommunen til å gjøre nye forsøk med den digitale innspillsløsningen i videre arbeid med planen, da dette kan være et tiltak for å nå ut til flere.

Konklusjon

Vi mener politikerne må se viktigheten av å ta inn så mange som mulig av foreslåtte tiltak på sidene 15 og 16. Ved neste rullering av arealplanen bør man se om det er områder som er satt av til utbygging som kan tilbakeføres til LNF. Med den kunnskapen vi har i dag om tap av naturmangfold i forbindelse med arealendringer kan det hende at kommunen de neste årene kan og bør prioritere annerledes enn tidligere. Arealregnskap og naturregnskap bør være sentrale begreper i neste rullering av kommuneplanens arealdel. Hvis tap av biomangfold skal opphøre er arealnøytralitet helt avgjørende, og dersom et slikt mål settes må man også følge opp med å ha et system for å måle dette.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Østfold

Nina Frydenlund
Koordinator
FNF Østfold

